

David Copperfield

Kolofon

ISBN: 978 90 8954 757 6

1^e printinge 2015

© 2015, oersetting Geart fan der Mear

Utjouwerij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Ljouwert

Til: 058 - 289 48 57

www.elikser.nl

Foarmjouwing binnenwurk en omslach: Evelien Veenstra

Omslach: David mei Peggotty bij it hurdfjoer, út Dickens's Children.

Ten Drawings By Jessie Willcox Smith, Charles Scribner's Sons, New York (1912).

‘Peggotty,’ sei ik, ‘wêrom binne jo noait troud?’

‘Hearken, jonkje toch,’ sei se. ‘Hoe komst dêr no wer bij?’

Se antwurde sa kjel, dat ik der klearwekker fan waard. En doe hold se op mei it wurk en seach se mij oan, mei de nulle omheech oan ’e ein fan de trie.

‘Mar ha jo oait troud west, Peggotty?’ sis ik. ‘Jo binne toch in heel kreaze frou?’

Utjefte fan dit boek waard mei mooglik makke troch:

Stichting Kristlik Frysk Folksboek

Douwe Kalma Stifting

Neat út dizze útjefte mei fermannichfâldige wurde, opslein yn automatisearre gegevensbestannen en/of iepenbier makke troch middel fan print, fotokopy, mikrofilm of op hokfoar oare wize ek, sûnder foarôfgeande skriftlike tastimming fan de einredakteur en de útjouster.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

David Copperfield

Charles Dickens

oersetting Geart fan der Mear

IT LIBBENSFERHAAL FAN DAVID COPPERFIELD JUNIOR

HAADSTIK 1.

IK WURD GEBOAREN

Oft ik no de held fan myn eigen libben blike sil te wêzen, of dat dy status foar in oar jilde sil, dat sille dizze bledsiden sjen litte moatte. Om mar mei it begjin fan myn libben te begjinnen, skriuw ik hjir (sa't mij dat foar wier ferteld is) dat ik op in freed geboaren bin, om tolve oere de nachts. Der wurdt sein dat de klok op itselde stuit begûn te slaan dat ik begûn te gûlen.

Wat de dei en de oere fan myn geboarte oangiet, waard der troch myn bernefaam en troch in wize frou út de buert, dy't in oantal moannen foardat wij mooglikerwize persoanlik yn 'e kunde komme koenen in sterke belangstelling foar mij krige, tenearsten sein dat ik in ûngelokkich libben ha soe, en twad dat ik it foarrjocht ha soe om spoeken en geasten te sjen. Want sij leauden dat dy beide jeften hearden ta alle ûngelokkige berntsjes fan beide geslachten dy't om ende bij de lytse oerkes fan in freedtenacht te wrâld kamen.

Wat dat earste oangiet, kin ik hjir neat sizze, omdat myn libbensferhaal it bêste sjen litte kin oft dy foarsizzing troch it resultaat bewiisd of wjerlein is. En oer de twadde helte fan de saak kin ik allinne mar sizze dat mij dat noch net bard is, of it moast wêze dat ik dat part fan myn erfskip belibbe ha doe't ik noch mar in baby wie.

Ik bin geboaren yn Blunderstone, yn Suffolk. Ik wie in postúm bern, want myn heit hie seis moanne earder as dat ik se iepene, syn eagen foar it ljocht fan dizze wrâld sletten. Sels no noch is it mij wat frjemd te moede bij de gedachte dat er mij noait sjoen hat, en noch mear bij de skymrige herinnering dy't ik ha oan myn earste bernige assosjaasjes mei syn wite grêfstien op it tsjerkhôf, en it ûndefiniearber begrutsjen dat ik altyd fielde, dat dy dêr allinne yn de tsjustere nacht lei, wylst ús lyts wenkeammerke smûk en helder ferljochte wie mei fjoer en kers, en de doarren fan ús hûs – suver wreed, sa like it mij somtiids ta – skoattele en op slot dien wienen tsjin dy tsjusterens.

In muoike fan myn heit, en dus in âldmuoike fan mij, dêr't ik aanst mear oer fertelle moat, wie yn ús famylje de belangrykste persoan. Juffer Trotwood, of juffer Betsey, sa't myn earme mem har plichte te

neamen, as se har skrutelens foar dy freesde persoan genôch oerwûn hie om har hoe dan ek te neamen (wat selden foarkaam) hie trouw west mei in jongere man, in kreaze fint, dat wol, mar fierder net sa'n bêstenien – want hij waard derfan fertocht juffer Betsey slein te hawwen, of sels in kear, bij tsierderij oer ynkeapen, hastige mar berette risselwaasje makke te hawwen om har út in rút fan twaheech te smiten. Dy bliken fan ûnferienichberens fan karakter brochten Betsey derta om him ôf te keapjen en mei goedfinen fan har beiden binne se doe útinoar gien. Hij wie nei Indië gongen mei syn jild, en dêr is er in kear, neffens in wyld famyljeferhaal bij ús, sjoen boppe op in oaljefant ridend, yn it selskip fan in baviaan; ik leau lykwols dat dat in baboe west hat, in Indise klerk. No ja, binnen tsien jier waard der út Indië wei berjocht stjoerd dat er stoarn wie. Gjinien wit hoe't myn muoike dêrûnder stien hat, want fuort nei it útinoargean hat se har famkesnamme wer oannommen en in húske kocht yn in gehuchtsje bij de see, in heel ein fuort, en har dêr festige as in net-troude frou mei ien faam. En dêr moat se sûnttiid yn folsleine ôfsûndering libbe ha.

Myn heit hat, leau ik, oait bij har yn in goed bledsje stien, mar se wie poer op syn houlik tsjin, op grûn fan it feit dat myn mem in 'weiten pykje' wie. Se hie mem noait sjoen, mar se wist dat se noch gjin tweintich wie. Myn heit en juffer Betsey ha elkoar noait wer sjoen. Hij wie twa kear sa âld as mem doe't er troude en net al te sterk. Hij is in jier dêrnei stoarn en, sa't ik al sei, in healjier foardat ik te wrâld kaam.

Sa stienen de saken, dy middeis fan wat ik grif wol dy bjusterbaarlike en belangrike freed neame mei. Al kin ik fansels net bewearre dat ik op dat stuit sels wist hoe't it derfoar stie, of noch wit, op grûn fan wat iksels waarnaam, wat dêrop folge.

Mem siet bij it fjoer, net al te halich en slim mismoodich, mei triennen yn 'e eagen en frijwat moedeloas oer harsels en de heitloaze lytse frjemdling, dy't al mei in pear hûndert oantúgde spjelden boppe yn in laad ferwachte waard, yn in wrâld dy't net sa útskroeven wie oer syn komst. Mem, sei ik, siet bij it fjoer, dy heldere wynderige middei yn maart, o sa skrutel en tryst, en mei grutte twivel oer de fraach oft se dy besiking foar har oerlibje soe, doe't se triennefeind de eagen opsloech nei it rút en in frjemde dame it hiem oprinnen seach.

Se hie in wis foargefoel bij noch in kear sjen dat it juffer Betsey wie. De ûndergeande sinne smiet in gloede oer dy frjemde dame, oer it túnstek hinne, en se stevene mei sa'n stive hâlding en sa'n strak gesicht op 'e doar ta, dat dat allinne mar *har* wêze koe.

Doe't se bij it hûs oankommen wie, joech se in twadde bewiis fan har identiteit. Myn heit hie der gauris op sinspile dat se suver noait

as in gewoan kristen die. En no, yn pleats fan oan 'e belle te lûken, kipe se troch it rût en drukte se it puntsje fan 'e noas sa fûl tsjin it glês oan, dat (sa't myn earne dierbere mem plichte te sizzen) dy fuortdaalk helendal plat en wyt waard. Se makke mem sa kjel, dat ik der altyd fan oertsjûge west ha dat ik it oan juffer Betsey te tankjen ha dat ik op in freed geboaren bin.

Myn mem wie helendal oerémis út har stoel oereinkommen en dêrachter yn in hoekje stean gongen. Betsey seach stadich en ûndersykjend de keamer yn it rûn, begjinnend oan 'e oare kant, en draaide mei de eagen as de negerkop yn in Hollânse klok, krekt salang oant se mem ûntdieken. Doe makke se fronseljend in beweging mei de holle, as ien dy't wend wie dat der nei har harke waard, dat se de doar iependwaan moast. Dat die mem.

'Frou David Copperfield, leau 'k,' sei juffer Betsey, miskien doelend op de rouklean fan mem en har kondysje.

'Ja,' sei mem, swakjes.

'Juffer Trotwood,' sei de besite. 'Do hast grif wolris fan mij heard?'

Mem antwurde dat dat sa wie. En se hie it ûnnoflike gefoel dat se net de yndruk like te jaan dat har dat o sa wakker oanstie.

'Dy sjochst no dus foar dij stean,' sei juffer Betsey. Mem bûgde de holle, en fersocht har om deryn te kommen.

Se rûnen de wenkeamer yn dêr't mem út wei kommen wie, want it fjoer yn de moaie keamer oan 'e oare kant fan de gong wie net oanstutsen – dat wie feitlik sûnt myn heit syn begraffenis al net mear dien. En doe't se beide sieten en juffer Betsey neat sei, begûn mem, neidat se om 'e nocht prebearre hie har yn te hâlden, te skriemen. 'Och, heden noch ta!,' sei juffer Betsey hastich. 'Hâld op! No no!'

Mem koe dat lykwols net, dat se skriemde oant se harsels leechskriemd hie.

'Set dyn mûtse ris ôf, bern,' sei juffer Betsey, 'en lit mij dij ris besjen.'

Mem wie te bang foar har om har dat nuvere fersyk te wegerjen, as se dat al woe. Dat, se die wat har sein waard, en die dat mei sokke senuwachtige hannen dat har hier (dat weelderich en prachtich wie) har rûnom om 'e holle foel.

'No, hearken noch ta!' rôp juffer Betsey út. 'Do bist noch mar in bern!'

Mem seach der sels foar har leeftyd sûnder mis bûtengewoan jong út. Se liet de holle hingje, as wie it har skuld, earne siel, en sei snikkend dat se bang wie dat se yndie mar in heel jong widdootsje wie en mar in heel jong memke wêze soe, as se it al oerlibbe. Yn de koarte stilte dy't dêrop folge, ferbylde se har dat juffer Betsey har oer it hier streake, en dat net ûnfreonlik. Mar, doe't se nei har seach, yn har skrutele hoop, fernaam

se dat dy dame fronseljend mei de fuotten op 'e râne fan de iepen hurd siet, mei de rok omheech strûpt en de hannen om ien knibbel hinne slein.

‘Yn 'e goedichheid,’ sei juffer Betsey, ynienen. ‘Wêrom Roekenêst?’

‘Bedoele jo it hûs?’ frege mem.

‘Wêrom Roekenêst?’ sei juffer Betsey. ‘Der is hjir yn gjin fjilden of wegen in roek te bekenen.’

‘Dy namme hat myn man keazen,’ antwurde mem. ‘Doe’t er dit hûs kocht, mocht er graach tinke dat der roeken yn 'e buert wienen.’

De jûntydswyn makke krekt op dat stuit sa’n leven, yn guon hege âlde iperen beammen oan 'e ein fan it hiem, dat mem en juffer Betsey wol even dy kant útsjen moasten. Wylst de beammen nei elkoar tabûgden, as reuzen dy’t elkoar geheimen taflûsteren, en dan nei in pear tellen fan sa’n kalme rite wer wyld begûnen te skodzjen, mei geheister fan har earms, krekt as wie wat se elkoar tafertroud hienen te skriklik foar har sielerêst, swaaiden der in pear suterige âlde roekenêsten op 'e hegere tûken hinne en wer as skipwrakken op in stoarmachtige see.

‘Wêr binne dy fûgels dan?’ frege juffer Betsey.

‘Dy -?’ Mem siet oan wat oars te tinken.

‘Dy roeken – wêr binne dy bedarre?’ frege juffer Betsey.

‘Sûnt we hjir wenje hat hjir gjin roek west,’ sei mem. ‘We tochten – myn man tocht – dat it in hele grutte roekekoloanje wie. Mar de nêsten binne heel âld, en de fûgels binne al lang fuort.’

‘Dat is no krekt David Copperfield,’ rôp juffer Betsey. ‘Typys David Copperfield. In hûs Roekenêst te neamen wylst der gjin roek te bekenen is, en mar oannimme dat der fûgels binne, omdat er de nêsten sjocht!’

‘Myn man,’ sei mem wer, ‘is dea, en as jo ûnaardich oer him doare te praten tsjin mij -’

Myn earme mem hie, like it, even it plan muoike oan te fleanen, dy’t har maklik mei ien hân delbêdzje kinnen hie, sels al hie mem better útrist west foar sa’n aksje as dy jûns. Mar dat gong oer bij it oereinkommen út har stoel wei, en se siigde heel deemoedich werom – en foel flau.

Doe’t se wer bijkaam, of doe’t juffer Betsey har wer bijbrocht hie, stie dy bij it rút. It skimerljocht feroare njonkelytsen yn tsjuster, en hoe faach se elkoar ek seagen, dat koe inkeld mar mei de help fan it fjoer.

‘No?’ sei juffer Betsey, en se rûn werom nei har stoel ta, krekt as hie se allinne mar even wat nei bûten stien te sjen – ‘en wannear ferwachttesto –’

‘Ik trilje oer de hele lea,’ stammere mem. ‘Ik wit net wat der te rêden is. Ik gean dea, dêr bin ik seker fan.’

‘Nee, nee, hear,’ sei juffer Betsey. ‘Drink even in swolchje tee.’

‘O, echt, tinke jo dat mij dat goeddwaan sil?’ rôp mem helploas.

‘Fansels,’ sei juffer Betsey. ‘It is allegear mar ferbylding. Hoe hjit it famke?’

‘Ik wit noch net oft it in famke wurdt,’ sei mem ûnskuldich.

‘Dat bedoel ik net. Ik bedoel dyn faam.’

‘Peggotty,’ sei mem.

‘Peggotty!’ baude juffer Betsey har nei, wat brimstich. ‘Wolst sizze, fanke, dat in minske in kristentsjerke yngien is en harsels Peggotty neame litten hat?’

‘Dat is har achternamme,’ sei mem swakjes. ‘Myn man hat har sa neamd, want har foarnamme wie deselde as dy fan mij.’

‘Hjir, Peggotty,’ rôp juffer Betsey, en se treau de keamerdoar iepen. ‘Tee. Dyn mefrou fielt har net al te goed. Gjûn getreuzel.’

Nei sa dy opdracht jûn te hawwen, as hie sij yn dat hûs de baas west sûnt it boud wie, en nei de ferbjistere Peggotty opwachte te hawwen, dy’t bij dat lûd fan in frjemde stim mei in kers de gong trochrûn wie, die se de doar wer ticht en gong se wer lykas tefoaren sitten, mei de fuotten op ‘e hurdsrâne, de rok opstrûpt en de hannen om ien knibbel slein.

‘Do hiest it deroer dat it in famke wurde soe,’ sei juffer Betsey. ‘Ik bin der seker fan dat it in famke wurdt. Ik haw in foargefoel dat it in famke wurdt. No bern, fan de geboarte fan dat famke ôf –’

‘Miskien wol in jonkje,’ wie mem sa frij op te merken.

‘Ik sis dij, ik ha in foargefoel dat it in famke wurdt,’ antwurde juffer Betsey. ‘Sprek mij net tsjin. No bern, fan de geboarte fan dat famke ôf wol ik har freondinne wêze. Ik bin fan doel har peetmem te wurden en ik fersykje dij om har Betsey Trotwood Copperfield te neamen. *Dizze* Betsey Trotwood moat gjin fouten meitsje yn har libben. *Har* gefoelens, earm stumper, sil net mei boarte wurde. Se moat goed opfieden wurde en der moat goed oppast wurde dat se gjin healwize fertroulikheden bleatjout dêr’t soks net fertsjinne is. *Dêr* sil ik wol foar soargje.’

Nei elk fan dy sinnen skokte har holle even, krekt as friet wat har oandien wie noch oan har, en as ûnderdrukte se mei grutte ynspanning in dúdliker ferwizing dêrnei. Dat fermoede mem teminsten, wylst se har bij it sachte gloeien fan it fjoer opnaam, te benaud as se wie foar juffer Betsey, harsels te ûngemaklik fiend, en yn ‘t algemien te dimmen en yn ‘e war, om skerp waar te nimmen of te witten wat te sizzen.

‘En hat David dij goed behannele, bern?’ frege juffer Betsey, nei in skoftke swijd te hawwen, en neidat it geskok fan har holle njonkelytsen opholden wie. ‘Koenen jim goed meielkoar?’

‘Wij wienen o sa gelokkich,’ sei mem. ‘Myn man hat gewoan te goed foar mij west.’

‘Wat, hat er dij dus bedoarn?’ kaam it antwurd.

‘Omdat ik helendal allinne wie en op mijsels yn dizze rûge wrâld, ja, ik bin bang dat er dat dien hat,’ snikte mem.

‘No, gûl mar net, hear!’ sei juffer Betsey. ‘Jim pasten net bijelkoar,

bern – as der al oait twa minsken bijelkoar passe – dêrom frege ik dat. Do wiest in wees, toch?’

‘Ja.’

‘En gûvernante?’

‘Ik wie bernefaam bij in famylje dêr’t myn man gauris oer de flier kaam. Hij wie o sa aardich foar mij en skonk mij in protte oandacht, en op ’t lêst hat er mij frege om syn frou te wurden,’ sei mem ienfâldich.

‘Ha! Earm stumper!’ sei juffer Betsey mimerjend, noch altyd tsjin it fjoer fronseljend. ‘Witsto it ien en oar?’

‘Hoe bedoele jo?’ sei mem ûnwis.

‘Oer húshâlden, bijgelyks,’ sei juffer Betsey.

‘Net safolle,’ bin ’k bang. Net safolle as ik wol woe. Mar myn man wie it mij oan it learen –’

(‘Krekt as wist dy der sels wat fan!’) murk juffer Betsey tusken heakjes op.

‘En ik hope dêryn better te wurden, want ik woe it graach leare en hij wie o sa geduldich, as it grutte ûngelok fan syn dea net’ – en hjir koe mem snikkend wer net fierder.

‘No, no,’ sei juffer Betsey.

‘Ik ha myn húshâldboekje altyd bijholden en dat altyd elke jûn mei him neirekkene,’ rôp mem út yn wer in útbarsting fan fertriet en snikken.

‘No, no,’ sei juffer Betsey wer. ‘Gûl mar net mear’

‘En ik wit seker dat wij dêr noait oer tsierd hawwe, behalve as myn man der beswier tsjin makke dat myn trijen en fiven tefolle opelkoar liken, of dat ik myn sânen en njoggens te krollerich makke,’ sei mem en se barste opnij yn gûlen út.

‘Do makkest dijsels siik,’ sei juffer Betsey. ‘En do witst dat soks foar dij of myn peetdochter net goed is. No dan, hâld op!’

Dat argumint bêde mem wat del, al droech har slimmer wurdende tastân dêr noch mear ta bij. It wie in skoftke stil, inkeld ûnderbrutsen troch út en troch de útroep ‘Ha!’ fan juffer Betsey, wylst se mei de fuotten op ’e hurdsrâne siet.

‘David hie foar himsels in liifrinte kocht mei syn jild, wit ik,’ sei se even letter. ‘Wat hat er foar dij dien?’

‘Hij hat sa attint en sa goed west om derfoar te soargjen dat in deel dêrfan oan mij útbetelle wurdt,’ sei mem wat moeilik.

‘Hoefolle?’ frege juffer Betsey.

‘Hûndertenfiif pûn yn ’t jier.’

‘Dat hie er minder dwaan kinnen,’ sei muoike.

Dat wurd wie wol tapaslik op dat momint. Mem wie safolle ‘minder’ wurden, dat Peggotty, dy’t der krekt mei it teeblêd en kersen ynkommen

wie, en mei ien eachopslach seach hoe't se deroan ta wie – sa't juffer Betsey earder dwaan kinnen hie as it ljocht genôch west hie – har sa fluch mooglik nei boppen ta konfoaide, en daalk Ham Peggotty, har muoikesizzer, dy't al in pear dagen, as spesjaal boadskipper yn gefal fan need, stikem yn 'e hûs west hie sûnder dat mem dat fernommen hie, derop útstjoerde foar de baakster en de dokter.

Dy feriene krachten wienen o sa ferbjustere om bij oankomst, in pear minuten neielkoar, foar it fjoer in ûnbekende ûntsachwekkend útsjende dame oan te treffen, mei de mûtse oer de linkerearm knope, en de earen mei bomwol tichtstopjend. Omdat Peggotty neat fan har ôfwist en mem neat oer har sei, wie se in folslein mystearje yn dy wenkeamer, en it feit dat se in pûde bomwol yn 'e bûse hie en dy sa yn har earen stoppe, makke de plechtigens fan har oanwêzigheid net minder.

Doe't de dokter boppe west hie en wer ûnder kommen wie en beseft hie dat er mooglik in pear oeren lang tsjinoer dy ûnbekende dame sitte moast, die er syn bêst om beleefd en sosjaal te wêzen. It wie in o sa dimmen en skrutel mantsje en hij skode sydlings in keamer yn en út, om mar minder romte yn te nimmen. Hij rûn sa stil as de Geast yn Hamlet en stadiger. Hij hold de holle fansiden, foar in part om himsels beskieden en minder belangryk lykje te litten, en foar in part om iderien foar him yn te nimmen. Hij soe noch gjin hûn batsk tasprekke kinnen hawwe, sels gjin woeste hûn. Miskien inkeld mei in freonlik wurd, of in heal wurd, of in stikje dêrfan, want hij prate like stadich as er rûn, en hij soe net raar tsjin him dwaan kinnen hawwe, of brimstich, al wie 't ek noch sa.

De hear Chillip seach myn muoike mei de holle skean freonlik oan en sei mei in bûginkje, doelend op de bomwol en even tsjin syn ear tikjend: 'Ha jo dêr soms wat ûngemak, mefrou?'

'Watte?' antwurde muoike, en se loek de bomwol as in koark út ien ear wei.

Chillip waard sa kjel fan har batskens – sa't er nei de tiid tsjin mem sei – dat it in wûnder wie dat er net fan 't sjapiter rekke. Mar hij sei alderfreonlikst noch in kear: 'Ha jo dêr soms wat ûngemak, mefrou?'

'Man, wêr eamelje jo oer!' antwurde muoike, en se raamde de prop bomwol der wer yn. Chillip koe doe neat oars dwaan as bij it fjoer te sitten en dimmen nei har te sjen, oant er wer nei boppen roppen waard. Nei in kertier kaam er wer werom.

'No, en?' sei muoike en se loek de bomwol út it ear it tichtste bij him.

'No, mefrou, we – it giet stadich foarút.'

'Ba-a-a!' sei muoike. Bij dy ferachtlike útrop holleskokte se fûl, en se stoppe de 'kurk' der wer yn.

Man – man – man, sa't er letter tsjin mem sei, dat wie suver in skok.

Allinne as medikus besjoen, wie dat suver in skok. Mar nettsjinsteande dat bleau er nei har sitten te sjen, hast twa oeren lang, wylst sij nei it fjoer stoarre, oant er wer fuortroppen waard. En kaam nei in skofke wer werom.

‘No?’ sei muoike, de bomwol oan dy kant der wer útlûkend.

‘No, mefrou,’ wie it antwurd, ‘we – it giet stadich foarút.’

‘O-o-o-ch!’ sei muoike. En dat sa grânzgjend, dat er dat absolút net ferneare koe. Dat wie der echt op út om syn geast te brekken, sei er letter. Hij gong leaver fuort om op ’e trep te sitten, yn it tsjuster en o sa yn de sigen, oant er wer roppen waard.

Ham Peggotty, dy’t nei de steatsskoalle gong en trochkrûpt yn de kategismus wie, en sadwaande achte wurde kin in betroubere tsjûge te wêzen, rapportearde de oare deis dat hij hjirnei tafallich in oerke letter de keamer ynkipe hie en fuort ûntdutsen waard troch juffer Betsey, dy’t alheel oerémis hinne en wer paradearde en him bij de kladden griep foardat er útnaie koe; dat der no en dan gewach wie fan fuotten en stimmen boppe him, dy’t de bomwol, nei’t er konkludearde, net keare koe, yn it ljocht fan it feit dat de dame him sa’t skynt bij de lurven hie om har al te grutte opwining op him út te libjen, as it leven it lûdst wie; dat sij, him bij de kraach gripend de hele tiid hinne en wer marsjearde en him dan hinne en wer skodde, him troch it hier striek, oan syn klean tyspele, him de earen tichtstoppe, krekt as betiisde se dy mei har eigen earen, en him fierder op alle mooglike manieren tramtearre en kniep. Dat waard foar in part befêstige troch syn muoike, dy’t him om healwei ienen fuort nei syn frijlitting sjoen hie, en dy’t ek sei dat er like read wie as iksels.

De dimmene Chillip koe op sa’n stuit net wrokkerich wêze, as er dat al oait koe. Hij skode, sa gau’t er dy frijheid hie, sydlings de wenkeamer yn en sei op syn meast bedêste manier: ‘No, mefrou, o sa lokwinske.’

‘Wêrmei?’ sei muoike skerp.

Chillip waard opnij fan ’e wiis brocht troch de strange brimstogens fan myn muoike, dat hij bûgde lichtsjes en glimke har wat ta om har wat mylder te stimmen.

‘Wat is der toch mei dy man te rêden,’ rôp muoike ûngeduldich út, ‘kin er net prate?’

‘Kalm, kalm, mefrou,’ sei Chillip, sa sacht mooglik. ‘Jo hoeve jo gjin soargen mear te meitsjen. Bliuw mar kalm.’

Der is neitiid wol sein dat it in wûnder wie dat myn muoike him net hinne en wer skodde hat, en sa syn wurden net út him skodde hat. Se skodde inkeld mei de holle nei him, mar op sa’n manier, dat er ynelkoar dûkte.

‘No, mefrou,’ sei er, sa gau’t er wer doarst, ‘it docht mij deugd jo lokwinskje te kinnen. Alles is no foarbij en oer.’

Yn de fiif minuten of sa dy't Chillip noadich hie om syn taspraak te hâlden, beseach myn muoike him mei heal tichtknypte eagen.

‘Hoe is ’t mei har?’ sei se, mei de earms oerinoar en de hoed der noch oan fêstknope.

‘No, mefrou, ik hoopje dat se har aanst gau wer noflik fielt,’ wie it antwurd. ‘Sa komfortabel as jo mar ferwachtsje meie dat in jonge mem har fielt, yn dizze treurige húslke omstandichheden. Der is neat op tsjin as jo direkt even bij har sjen wolke. Dat sil har miskien wol goedddwaan.’

‘En *har*, hoe is’t mei *har*?’ sei muoike skerp.

Chillip hold de holle noch wat skever en seach muoike as in leaf fûgeltsje oan.

‘De baby,’ sei muoike, ‘hoe is ’t mei har?’

‘Mefrou,’ antwurde Chillip, ‘ik ferkearde yn ’e ûnderstelling dat jo it al wisten. It is in jonkje.’

Muoike sei gjin wurd, mar pakte de hoed bij de kielbannen, as wie it in kattepûl, sloech dêrmei nei Chillip syn holle, sette him skeef op, rûn nei bûten ta en is noait weromkommen. Se ferdwûn as in ûntefreden fee; of as ien fan de boppenatuerlike wêzens, dêr’t fan tocht waard dat ik se sjen koe – en se is noait werkommen.

Nee. Ik lei yn myn widske, en mem lei op bêd. Mar Betsey Trotwood Copperfield wie foar altyd yn it lân fan dromen en skaden, dy ûnbidige streek dêr’t ik krekt út wei reizge wie. En it ljocht op it rût fan ús keamer skynde op de ierdske grins fan al sokke reizgers, en op it bultsje boppe de stof en de oerbliuwsels fan wat ienris hij wie, sûnder wa’t ik der net west hie.

HAADSTIK 2.

IK BEGJIN TE SJEN

De earste dingen dy't dúdlik oan mij ferskine, as ik heel fier weromsjoch yn de leechte fan myn bernetiid, binne mem mei har moai hier en jong figuer, en Peggotty dy't helendal gjin figuer hie, en eagen hie dy't sa donker wienen dat se it hele gesicht dêromhinne liken te fertsjusterjen, en wangen en earms dy't sa hurd en read wienen, dat ik mij ôffrege wêrom't de fûgeltsjes net leaver yn har pikten as yn appels.

Ik leau dat ik dy twa foar mij helje kin as in eintsje fanelkoar ôf steand, folle lytser yn myn eagen makke trochdat se op knibbels op 'e flier sieten, wylst ik wibelich fan de iene nei de oar stapte. Ik ha in foarstelling yn myn geast, dy't ik fan in echte herinnering net ûnderskiede kin, fan Peggotty har wiisfinger dy't se nei mij út plichte te stekken, en dy't wreed oanfelde troch al dat naaiwurk, as in lyts nutemuskaatraspke.

Dat is miskien mar ferbylding, al tink ik dat it weromsjen fan de measten fan ús fierder yn sokke tiden weromgean kin as in soad fan ús ûnderstelle; lykas ik ek leau dat bij in protte heel jonge bern de macht fan it observearen wûnderbaarlik skerp en akkuraat wêze kin. Ja, ik tink sels dat fan de measte folwoeksenen dy't op dit stik fan saken opfalle, earder sein wurde kin dat se dat fermogen net ferlern hawwe as dat se it oanleard hawwe. Namstemear, omdat ik oer it algemien fernim dat sokken in sekere frissens bewarje, in sachtmoedigens, en it fermogen om ergens nocht oan te belibjen, dy't ek in erfenis binne dy't se fan har bernetiid oerholden hawwe.

Ik ha it fermoeden dat ik wer 'swalkje' as ik dit sis, wie it net sa dat dit mij ta de opmerking bringt, dat ik dy konklúzjes foar in part oan myn eigen ûnderfining ûntlien. En as it sa lykje mei dat ik yn dit ferhaal delskriuw dat ik in skerp waarnimmend bern wie, of dat ik as man sterke oantinkens oan myn bernetiid haw, dan sis ik sûnder mis dat ik beide eigenskippen haw. Weromsjend, sa't ik al sei, yn de leechte fan myn bernetiid, binne myn mem en Peggotty de earste dingen dy't ik noch wit as nei foaren springend út dy betiisde bylden. En wat oars noch? Lit mij ris sjen.

Ut dy wolk ferskynt mij ús hûs – net nij foar mij, mar heel bekend yn myn âldste oantinkens. Under is de keuken fan Peggotty, mei de doar nei de achtertún. Mei in dowetille op in peal, yn 'e midden, sûnder ien do. In grut hûnehok yn in hoekje, sûnder ien hûn. En in soad fûgels dy't mij heel grut talykje en driigjend en woest omrinne. Der is ien hoanne dy't op in peal fladdert om te kraaien en spesjaal nei mij liket te sjen,

wylst ik troch it keukensrút kypje, en dêr't ik fan trilje moat, want hij sjocht der sa lik út. Nachts droom ik fan de guozzen bûten it túnstekje dy't mei har lange útstutsen halzen achter mij oan waggelje as ik dy kant út rin – sa't in man midden tusken wylde beesten yn fan liuwen drome kinne soe.

Hjir is in lange gong – wat liket mij dy yn myn ferbylding ferskriklik lang ta – dy't fan Peggotty har keuken nei de foardoar fiert. Dêr komt in tsjustere foarriedkeamer op út, en dat is in plak dêr't je nachts fluch foarbijrinne moatte, want ik wit net wat der tusken al dy fetten en potten en âlde teekisten omspoeket, as der gjinien mei in sachtbrânende kers is, en dêr't in muffige lucht út de doar wei komt, mei de rook fan sjiippe, augurken, piper, kersen en kofje – alles yn ien kear opsnúfd. Dan de twa keamers: de wenkeamer dêr't we jûns sitte, mem en ik en Peggotty – want Peggotty heart der helendal bij, as se har wurk ôf hat en wij allinne binne – en de moaie keamer, dêr't we sneins sitte, deftich, mar net sa noflik. Dy keamer hat foar mij wat treurichs, want Peggotty hat mij ferteld – ik wit net mear wannear, mar it liket heel lang lyn – oer de begraffenis fan myn heit, en al dy minsken dêr mei har swarte oerjassen oan. Op in snein lêst mem Peggotty en mij dêr foar hoe't Lazarus opwekke waard út de deaden. En ik bin dan sa benaud, dat se mij dêrnei fan bêd helje moatte en mij út it sliepkeamersrút wei it rêstige tsjerkhôf sjen litte moatte, mei al dy deaden dy't kalm yn har grêven rêste, ûnder de plechtige moanne.

Der is foarsafier't ik wit neat sa grien as it gers fan dat tsjerkhôf; neat sa skadich as de beammen dêr; neat heal sa rêstich as de grêfstiennen dêr. As ik moarns betiid yn myn ledikantsje yn in hoekje fan mem har sliepkeamer op knibbels sitten gean, sjoch ik dêr de skiep weidzjen. En ik sjoch it reade ljocht op 'e sinnewizer skinen en dan tink ik bij mijsels: 'Soe de sinnewizer bliid wêze dat er de tiid wer oanjaan kin?'

Hjir is ús tsjerkebank. Wat in hege rêchleunings! Mei in rût tichtbij, dêr't jo ús hûs troch sjen kinne, en wat Peggotty ek werklik o sa faak docht ûnder de moarnstsjinst, as se der helendal seker fan wêze wol dat der net ynbrutsen wurdt, en der gjin brân is. Mar ek al dwale Peggotty har eagen faak ôf, sij is o sa boas as dy fan mij dat dogge, en dan sjocht se swart, as ik op 'e bank stean gean, want ik moat nei de dominy sjen. Mar ik kin net altyd nei him sjen – ik ken him sûnder dat wite ding om, en ik bin bang dat er him ôffreegje sil wêrom't ik him sa oanstoarje, en miskien wol ophâlde sil te preekjen om te freegjen wêrom – en wat moat ik dan dwaan? Jo hearre him helendal net sa oan te gapjen, mar ik moat toch wat dwaan. Ik sjoch mem oan, mar dy beart dat se mij net sjocht. Ik sjoch nei in jonge oan 'e oare kant, en dy lûkt in mâl gesicht nei mij. Ik sjoch nei it sinneljocht, dat troch de iepen doar fan

it portaal nei binnen skynt en sjoch dêr in ferdwaald skiep – ik bedoel gjin sûndaar mar in echtenien – dat sa heal en heal fan doel is de tsjerke yn te gean. Ik ha it gefoel dat ik, as ik noch wat langer nei him sjen soe, dan miskien heel lûd wat sizze wolte soe, en wat soe der dan fan mij wurde! Ik sjoch nei de monumintale buorden oan de muorren, en besykje te tinken oan Bodgers silliger fan dizze gemeente, en wat de gefoelens fan frou Bodgers wienen, doe't 'foar Bodgers syn fûle pine / de dokters gjin ferwin koenen fine.' Ik freegje mij ôf oft se Chillip der ek bijroppen hawwe, en oft dy ek gjin 'ferwin' wist. En as dat sa is, oft dy him dat wol elke wike in kear ynpiere ha wol. Ik sjoch nei Chillip mei syn sneinske strikje om, nei de preekstoel, en tink wat in aardich plakje dat wêze soe om yn te boartsjen, en wat in moai kastiel dat wol net wêze soe as in oare jonge it trepke opkomme soe om it oan te fallen, en om dan it fluwielen kessen mei de kwastkes nei de holle smiten te krijen. Njonkelytsen falle myn eagen sûntsjesoan ticht en nei earst (liket it) de dominy yn dy gleonte in slûge sang sjongen heard te hawwen, hear ik neat mear, om dan mei in klap fan de bank ôf te kneppejen, wêrnei't ik mear dea as libben troch Peggotty nei bûten sjoud wurd.

En no sjoch ik de bûtenkant fan ús hûs, mei it latwurk fan de sliepkeamersfinsters, dy't iepen steane om de swietrokige lucht yn te litten, en de fersutere roekenêsten dy't oan 'e ein fan it hiem foare noch altyd yn de iperen beammen bongelje. No bin ik op it hiem achter, foarbij dêr't de lege dowetille en it hûnehok steane – in echte flindertún sa't ik dy foar mij sjoch, mei in heech stek en in hikke en in hingslot; dêr't it fruit tsjok oan 'e beammen hinget, riper en oerfloediger as oait dêrnei, yn hokker tún dan ek, en dêr't mem wat fan plôket yn in kuorke, wylst ik derbij stean, en stikem krúsbeien gnobje en prebearje ûnskuldich te sjen. Der stekt in fûle wyn op en de simmer is samar fuort. We boartsje yn it skimerige winterljocht en dûnsje troch de wenkeamer. As mem achter de pûst is en yn de leunstoel útpûste moat, sjoch ik nei har – hoe't se har ljochte krullen om de fingers wuollet, en mei de hân oer 'e mul streaket, en gjinien wit better as ik dat se der graach kreas útsjocht en grutsk is sa knap te wêzen.

Dat binne myn alderearste yndrukken. Dat, en in gefoel dat we beide wat skrutel wienen foar Peggotty en ús yn de measte dingen nei har oanwizingen skikten, wienen de earste mieningen – as ik dy sa neame mei – dy't ik oait ûntliend ha oan wat ik seach.

Peggotty en ik sieten op in jûn bij it fjoer yn de wenkeamer, allinne. Ik hie har foarlêzen oer krokodillen. Ik moat dat wol heel dúdlik dien hawwe, of it earme sloof moat der in bulte niget oan hân hawwe, want ik wit noch dat se, doe't ik klear wie, in faach idee hie dat it in soarte fan

griente wie. Ik wie wurch fan it lêzen en sa slûch as in maits. Mar omdat ik as bysûndere geunst tastimming hie om op te bliuwen oant mem nei in jûnbesite bij de buorlju thúskommen wie, wie ik (fansels) leaver op myn post deagien as op bêd te gean. Ik hie dat stadium fan slûgens berikt dat Peggotty like op te swollen en ferskriklik grut te wurden. Ik hold de eachlidden mei myn twa wiisfingers iepen en seach strak nei har sa't se oan it wurk wie, en stoarre stiif nei it stompke waakskers dat se bewarre foar har tried – wat like dat âld, mei oeral rimpels! – nei it húske mei in reiden dakje dêr't it mjitlint wenne; nei har naaidoaze mei in skolid, mei in tekening fan de Sint-Pauluskatedraal (mei in rôze koepel) dêr boppe op skildere; nei de koperen naairing oan har finger; en nei harsels, dy't ik sa moai fûn. Ik wie sa slûch, dat ik wist dat ik ferlern wie sa gau't ik nergens mear nei seach.

'Peggotty,' sei ik, 'wêrom binne jo noait troud?'

'Hearken, jonkje toch,' sei se. 'Hoe komst dêr no wer bij?'

Se antwurde sa kjel, dat ik der klearwekker fan waard. En doe hold se op mei it wurk en seach se mij oan, mei de nulle omheech oan 'e ein fan de trie.

'Mar ha jo oait troud west, Peggotty?' sis ik. 'Jo binne toch in heel kreaze frou?'

Ik wist echt wol dat se oars kreas wie as mem, mar yn dy oare kategory fan kreazens beskôge ik har as in perfekt foarbyld. Der stie in readfluwielen fuotkrukje yn de moaie keamer, dêr't mem in boeketsje op skildere hie. De grûnkleur fan dat krukje en Peggotty har gesicht lieken mij ta itselde te wêzen. It krukje wie glêd en Peggotty wie dat net, mar dat makke gjin ferskil.

'Ik kreas, Davy?' sei se. 'Heden, nee hear! Mar hoe komst no op trouwen?'

'Wit ik net! – jo meie toch net mei mear as ien persoan tagelyk trouwe, Peggotty?'

'Absolút net,' sei se, fuortdaalk en o sa wis.

'Mar as jo mei ien trouwe, en dy giet dea, no, dan meie jo toch wol mei in oarenien trouwe, toch, Peggotty?'

'Ja, dat mei,' sei se, 'as jo dat wolle, Davy. Dêr wurdt ferskillend oer tocht.'

'Mar hoe tinke jo dêr dan oer, Peggotty?' sei ik. Ik seach har dêrbij nijsgjirrich oan, omdat sij sa nijsgjirrich nei mij seach.

'Myn miening is,' sei Peggotty, de eagen fan mij ôfdraaiend en nei wat wifkjen mei har wurk trochgeand, 'dat ik noait troud west haw, Davy, en dat ek net ferwachtsje. Dat is alles wat ik hjiroer wit.'

'Jo binne toch net lilke, Peggotty, toch?' sei ik, nei even swijd te hawwen.

Ik tocht echt dat se dat wie, want se hie sa koartôf tsjin mij west. Mar dat hie 'k helendal mis: se lei it wurk oan 'e kant (ien fan har eigen hoazzen) en de earms wiid iepenjend pakte se myn krullekop en loek se mij even stevich tsjin har oan. Ik wit dat se dat stevich die: se wie o sa dik en alle kearen dat se har wat ynspande as se netsjes oanklaaid wie, sprongen der altyd in pear knopen fan de achterkant fan har japon ôf. En ik wit noch dat der twa nei de oare kant fan de keamer spatten, doe't se mij sa tsjin har oandrukte.

‘En lit mij no noch mar ris wat mear oer dy krokrodrillen hearre,’ sei Peggotty, dy’t dy namme noch net goed foar it ferstân hie, ‘want ik ha der noch lang net genôch oer heard.’

Ik koe net helendal begripe wêrom't se sa nuver seach en wêrom't se sa graach nei de krokodillen werom woe. We gongen lykwols nei dy meunsters werom, wylst iksels wer helendal wekker wie, en we lieten har aaien yn it sân achter om yn 'e sinne út te kommen, en drafken bij har wei, en brochten se fan 't sjapiter troch hieltyd te sigesaagjen, wat sij net sa fluch dwaan koenen, fanwege har ûnhandige lompe bou, en we gongen har achternei it wettter yn, as ynboarlingen, en stieken har skerpe houtpunten yn 'e kiel – om koart te kriemen, wij heefden alles út wat jo mei krokodillen dienen. Ik teminsten, mar ik hie sa myn twivels oer Peggotty, dy't de gânske tiid mei har nulle al prakkesearyjendewei op ferskillende plakken yn har gesicht en earmen pjukte.

We wienen no wol klear mei de krokodillen, en mei de kaaïmannen begûn, doe't de túnbelle klonk. We rûnen nei de doar ta, en dêr stie mem, bûtengewoan moai, fûn ik, en der stie in hear nêst har, mei prachtich swart hier en in snor, deselde dy't de sneins dêrfoar út tsjerke wei mei ús nei hûs ta rûn wie. Doe't mem har op 'e drompel foaroerbûgde om mij yn 'e earms te nimmen en in tút te jaan, sei dy menear dat ik noch mear befoarrjochte wie as in koaning, of sokssawat – want ik besef dat myn letter begryp mij hjir te help komt.

‘Wat betsjut dat?’ frege ik him oer har skouder hinne.

Hij lei mij de hân even op 'e holle, mar op ien of oare manier mocht ik him of syn swiere stim net lije en ik koe it net ferneare, dat syn hân tagelyk myn holle en mem har hân oanrekke – want dat die er. Ik treau dy sa goed as ik koe fuort.

‘Mar Davy toch!’ protestearde mem.

‘In bêste jonge, hear,’ sei er. ‘Ik begryp syn tawijjing skoan.’

Ik hie noch noait sa'n moaie kleur op mem har gesicht sjoen. Se bekibbe mij myld om myn ûnfatsoenlikheid, en mij tsjin har omslachdoek oandrukkend draaide se har om om dy menear te betankjen dat er de moeite nommen hie om har thús te bringen. Se stiek him bij dy wurden de hân ta, en hij die dat ek nei har, wêrbij't se, tocht ik, nei mij seach.

‘No dan, wolterêsten, brave jonge,’ sei de menear, doe’t er de holle oer mem har hân bûgd hie – wat ik goed seach!

‘Goenacht!’ sei ik.

‘No dan. Lit ús hele goeie kameraden wurde!’ sei er laitsjend. ‘Lit ús fûstkje!’

Myn rjochterhân lei yn de linkerhân fan mem, dat ik joech him de oare.

‘Hee, dat is it ferkearde hantsje, Davy!’ lake dy menear.

Mem loek myn rjochterhân nei foaren, mar ik wie fêst fan doel him dy net te jaan en die dat dan ek net, om de bekende reden. Ik joech him de oare en dy skodde hij hartlik, en hij sei dat ik in poerbêste jonge wie en gong doe fuort. Ik sjoch him himsels op it hiem no noch omdraaien en in lêste kear nei ús sjen mei syn ûnheilbringende swarte eagen, foardat de doar sletten waard.

Peggotty, dy’t gjin wurd sein hie of in finger roerd hie, striek fuort de skoattels op ’e doar en we rûnen mei ús trijen de wenkeamer yn. Mem, oars as har wenst wie, bleau yn pleats fan yn de leunstoel bij it fjoer sitten te gean, oan ’e oare ein fan de keamer wat stean te nûnderjen.

‘Ik hoopje dat jo in noflike jûn hân hawwe, mefrou,’ sei Peggotty, dy’t sa stiif as in ruter midden yn de keamer stean bleau, mei in kers yn ’e hân.

‘Tankewol, Peggotty,’ antwurde mem fleurich. ‘It wie in o sa moaie jûn.’

‘Ien of mear frjemden jout in aardige ôfwikseling,’ suggerearde Peggotty.

‘Dat docht it seker,’ antwurde mem.

Peggotty bleau stokstiif midden yn de keamer stean, en mem begûn wer te nûnderjen, en ik foel yn ’e sliep, mar net sa djip dat ik gjin stimmen hearre koe, sûnder lykwols te begripen wat se seinen. Doe’t ik heal wekker skrilte fan dat ûnnoflike slomjen, stienen Peggotty en mem beide te gûlen en te praten.

‘Sa’nien soe menear Copperfield net lije mocht hawwe,’ sei Peggotty. ‘Dat sis en swear ik!’

‘Yn ’e goedichheid!’ rôp mem, ‘ik wurd raar fan dij. Is der oait in famke sa min behandle troch har personiel as ik! Wêrom doch ik mijsels trouwens it ûnrjocht oan om mijsels in famke te neamen? Ha ik soms net trouw west, Peggotty?’

‘God wit dat dat sa is, mefrou,’ antwurde Peggotty.

‘Hoe doarsto dan,’ sei mem – ‘do witst, ik bedoel net datst it doarst, Peggotty, mar hoe kinst it dan oer dyn hart krije om mij sa op it sear te kommen en sokke bittere dingen te sizzen tsjin mij, ast heel goed witst dat ik hjir gjinien freon ha om mij bij te stean?’

‘Safolste mear reden,’ antwurde Peggotty, ‘om te sizzen dat it net goed is. Nee! Dat it net goed is. Nee! Op gjin inkele manier. Nee!’ – ik tocht dat se de kers fuortsmite soe, sa skaaide se dêrmei om.

‘Hoe kinst mij sa it bloed ûnder de neilen weihelje,’ sei mem, en se skriemde noch fûler as dêrfoar, ‘en sa ûnreedlik prate! Hoe kinst yn dyn wreedheid mar oannimme dat alles al yn kalk en semint is, Peggotty, as ik dij hieltyd wer sis dat der bûten de aldergewoanste beleefdheden neat foarfallen is? Do hast it oer bewûndering. Wat moat ik dan dwaan? As de minsken sa dwaas binne har dêroan oer te jaan, is dat dan myn skuld? Wat moat ik dan dwaan, freegje ik dij? Woest dat ik mij de holle keal skear en myn gesicht swart ynsmaar, of mijsels mei in brânplak skein of sokssawat? Dat soest wol wolle, Peggotty, of net soms?’

Peggotty like har dat ferwyt slim oan te lûken, hie ’k it idee.

‘En myn leave jonge,’ rôp mem en se rûn nei de leunstoel dêr’t ik yn siet en streake mij, ‘myn eigen lytse Davy! Wurdt der suggereard dat ik net genôch fan myn dierbere skat hâld, it alderleafste jonkje dat oait libbe hat?’

‘Gjinien hat soks oait dien,’ sei Peggotty.

‘Do wol, Peggotty!’ antwurde mem. ‘Dat witst bêst. Wat moast ik oars út dyn wurden opmeitsje, do ûnaardich minske, ast like goed as iksels witst dat ik om him koartlyn gjin nije parasol foar mijsels keapje woe, al is dy âlde griene helendal raffelich en de seame suterich? Dat witst bêst, Peggotty, dat kinst net ûntkenne.’ Doe draaide se har leafdefol nei mij om, mei it wang tsjin mines oan. ‘Bin ik in stoute mem foar dij, Davy? Bin ik boas, wreed, eigenikkich, in minne mem? Sis dat ik dat bin, sis “ja”, leave jonge, en Peggotty sil fan dij hâlde. En Peggotty hâldt folle mear fan dij as ik doch, Davy. Ik hâld helendal net fan dij, toch?’

Doe begûnen wij alle trije te gûlen. Ik leau dat iksels dat it lûdste die, mar ik wit seker dat we it allegear mienden. Ik wie der sels helendal kapot fan en ik bin bang dat ik yn ’e earste opwâling fan kwetste leafde Peggotty in ‘meunster’ neamde. Dat oprjochte skepsel wie dêr freeslik troch rekke, wit ik noch, en moat bij dy gelegenheid helendal knooploas wurden wêze, want der gong in lyts salvo fan dy eksplosiven ôf, doe’t se – nei earst frede sletten te hawwen mei mem – bij de leunstoel op knibbels sakke en it wer goedmakke mei mij.

We gongen o sa tryst op bêd. Myn snikken holden mij noch lang wekker, en doe’t ien hele swierenien mij op bêd oerein skuorde, gong mem oer mij hinne bûgd op ’e spreij sitten. Dêrnei bin ik yn har earms yn in djippe sliep fallen.

Ik wit net mear oft it de oare sneins wie dat ik dy man wer seach, of dat der mear tiid oerhinne gien is foardat er wer opdoek. Ik kin